

Маша МИШКОВИЋ, мастер права

ВРЕМЕНСКИ ОКВИР ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОСТУПКА У ЗАКОНУ О ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ ИЗ 2011.

Резиме

Да би се постигла ефикасност правне заштите, често долази до промена парничне регулативе. У циљу убрзања парничног поступка и остваривања права на суђење у разумном року у Закону о парничном поступку из 2011. године уведен је временски оквир за спровођење поступка. Поред навођења законских решења, аутор у раду даје критички осврт на временски оквир, узимајући у обзир могуће позитивне и негативне последице његовог увођења. Аутор скреће пажњу и на проблеме, који могу бити сметња за делотворност одредбе о временском оквиру. Само ако се створе предуслови за успешно функционисање судске власти, тј. обављање судске функције, доћи ће до повећања ефикасности правне заштите и остваривања права на суђење у разумном року.

Кључне речи: *ефикасност правне заштите, право на суђење у разумном року, временски оквир за спровођење поступка, дисциплинска одговорност судије.*

I Временски оквир и право на суђење у разумном року

Пракса Европског суда за људска права у Стразбуру (у даљем тексту: ЕСЉП) показала је да право на суђење у разумном року представља

највише кршено људско право. Право на суђење у разумном року гарантовано је чл. 6 ст. 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода¹ (у даљем тексту: ЕКЉП) и чл. 32 ст. 1 Устава Републике Србије.² Члан 1 ЕКЉП садржи обавезу поштовања људских права, па је свака држава, која је потписала и ратификовала Конвенцију, у обавези да успостави систем, у коме ће се обезбедити поштовање права и слобода из Конвенције.

Да би се обезбедило право на суђење у разумном року, 2004. године је донет Закон о парничном поступку,³ који је изричито регулисао то право: „Странка има право да суд одлучи о њеним захтевима и предлозима у разумном року. Суд је дужан да настоји да се поступак спроведе без одуговлачења и са што мање трошкова.“⁴ Међутим, пракса није показала значајније повећање ефикасности судских поступака. ЕСЉП је донео готово двадесет пресуда против Србије због повреде права на суђење у разумном року.⁵ Са циљем да се повећа ефикасност парничног поступка, спречи одуговлачење поступка и побољша остваривање права на суђење у разумном року приступило се промени законске регулативе. Тако је 2011. године донет нови Закон о парничном поступку (у даљем тексту: ЗПП).⁶ Доношењем овог закона доследно је имплементирана Препорука Р(84) 5 Комитета министара земљама чланицама Савета Европе о начелима грађанског поступка за унапређење остваривања правде.⁷

У новом ЗПП право на суђење у разумном року постављено је у ранг посебног процесног начела. Странка има право да суд одлучи о њеним захтевима и предлозима у разумном року.⁸ Сам појам „разуман рок“ у Закону није одређен, већ је то правни стандард, који у свакој конкретної парници може имати различит садржај.⁹ Дужина трајања поступка¹⁰ се цени у односу на четири чињенице: обим и сложеност

1 Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, *Службени лист СЦГ – Међународни уговори*, бр. 9/2003 и 5/2005.

2 Устав Републике Србије, *Службени гласник РС*, бр. 98/2006.

3 Закон о парничном поступку, *Службени гласник РС*, бр. 124/2004 и 111/2009.

4 ЗПП из 2004, чл. 10.

5 Никола Бодирога, *Нови Закон о парничном поступку*, Београд, 2012, стр. 32.

6 *Службени гласник РС*, бр. 72/2011, 49/2013-одлука УС, 74/2013-одлука УС и 55/2014.

7 Мирјана Андријашевић, „Припремно рочиште и одређивање временског оквира“, *Билтен Апелационог суда у Новом Саду*, бр. 5/2013, стр. 202.

8 ЗПП, чл. 10 ст. 1.

9 Ранко Кеча, „О орожавању радњи суда у парничном поступку“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 3/2012, стр. 109.

10 У Нацрту Закона о заштити права на суђење у разумном року наводе се мерила за оцену трајања суђења у разумном року: „При одлучивању о правним средствима уважавају се све околности предмета суђења, пре свега сложеност чињеничних и

случаја, однос суда према брзини решавања случаја, понашање странака и значај брзине окончања поступка за странке.¹¹ Повреда права на суђење у разумном року постоји, ако се може јасно уочити значајнији период неактивности суда.¹²

Поводом разумног рока изјашњавао се Уставни суд Републике Србије: „При утврђивању *разумној временској трајања судској процесној* [ирим. ауи.], Суд је пошао од чињенице да поступак зависи од низа чинилаца и мора се проценити у сваком појединачном случају, према његовим специфичним околностима. Сложеност чињеничних и правних питања у конкретном предмету, понашање подносиоца уставне жалбе као странке у поступку, поступање надлежних органа власти, конкретно судова, који воде поступак, као и природа постављеног захтева, односно значај предметног права за подносиоца уставне жалбе су основни чиниоци, који утичу и на оцену дужине парничног судског поступка и одређују да ли је поступак окончан у оквиру разумног рока или не.“¹³

II Одређивање временског оквира – проблеми и недоумице

Ефикасност, тј. идеја о бржем, ефикаснијем и јефтинијем пружању правне заштите је једна од „вечитих“ тема парничног процесног права.¹⁴ Ради обезбеђења ефикасног поступка и поштовања захтева да се поступак заврши у разумном року, у Закону о парничном поступку из 2011. уведен је временски оквир за спровођење поступка, који представља највећу и најзначајнију новину¹⁵ у новом Закону.¹⁶ Суд је дужан да поступак спроведе без одуговлачења, у складу са претходно одређеним временским оквиром за предузимање парничних радњи и са што мање

правних питања, понашање странака током поступка, посебно поштовање процесних права и обавеза, поштовање правила о редоследу решавања предмета, законски рокови за заказивање рочишта и главног претреса и израду одлука, целокупно трајање поступка и поступање суда, јавног тужилаштва или другог државног органа, природа и врста предмета суђења или истраге и значај предмета суђења или истраге по странку“, вид. чл. 4 радне верзије Нацрта.

11 Александар Јакшић, *Грађанско процесно право*, Београд, 2012, стр. 87.

12 *Јевремовић и ројив Србије* (2010), нав. према: Н. Бодирога, *нав. дело*, стр. 38.

13 Одлука Уставног суда РС Уж. бр. 1008/2009 од 20. октобра 2011, вид. Билтен Апелационог суда у Београду, бр. 4/2012, стр. 221.

14 Р. Кеча, *нав. дело*, стр. 108.

15 У чл. 10 ст. 2 ЗПП из 2004. је било прописано да се поступак треба спровести *без одуговлачења* и са што мање трошкова, али без навођења времена, у коме би поступак требало да се заврши.

16 М. Андријашевић, *нав. чланак*, стр. 202.

трошкова.¹⁷ Временски рок одређује суд по предлогу парничних странака. Странка је дужна да најкасније на припремном рочишту (или на првом рочишту за главну расправу, ако припремно рочиште није обавезно)¹⁸ изнесе све чињенице потребне за образложење својих предлога, да предложи доказе којима се потврђују изнете чињенице, да се изјасни о наводима и понуђеним доказима противне странке, као и да *предложи временски оквир за спровођење њеног поступка*.¹⁹ У питању је преклузија – странке након тога не могу да износе нове чињенице и предлажу нове доказе. Изузетно, оне то могу све до закључења главне расправе, само ако учине вероватним да без своје кривице нису могле да их изнесу/предложе на припремном рочишту (на првом рочишту за главну расправу, ако припремно рочиште није одржано).²⁰ Ако странке изнесу чињенице и предложе доказе супротно наведеном захтеву, суд такве чињенице и доказе неће узети у обзир.²¹

Странке се у позиву за припремно рочиште упозоравају (између осталих дужности) на дужност предлагања временског оквира,²² који треба да предложи у првој фази припремног рочишта заједно са изношењем чињеница, предлагањем доказа и изјашњавањем о наводима и доказима противне странке.²³ На основу предлога, који дају странке, али и без њега, суд има обавезу да одреди временски оквир. Суд одређује временски оквир решењем.²⁴ Решење о одређивању временског оквира треба нарочито да садржи број рочишта, време њиховог одржавања, распоред извођења доказа на рочиштима и предузимања других процесних радњи, судске рокове и укупно време трајања главне расправе.²⁵ Дакле, из решења о одређивању временског оквира се види план суда за окончање поступка. Против овог решења није дозвољена жалба.

Одређивање временског оквира није везано само за првостепени поступак. Ако другостепени суд отвори расправу, одредиће временски оквир за спровођење поступка.²⁶ Ако другостепени суд укине пресуду, првостепени суд је дужан да у року од 30 дана од дана пријема решења

17 ЗПП, чл. 10 ст. 2.

18 Припремно рочиште није обавезно, кад суд по пријему одговора на тужбу утврди да међу странкама нема спорних чињеница, односно ако је спор једноставан, хитан или ако је то законом прописано, вид. чл. 302 ЗПП.

19 ЗПП, чл. 308 ст. 1.

20 ЗПП, чл. 314 ст. 1.

21 ЗПП, чл. 314 ст. 2.

22 ЗПП, чл. 303 ст. 1.

23 ЗПП, чл. 308 ст. 1.

24 ЗПП, чл. 308 ст. 3.

25 ЗПП, чл. 308 ст. 4.

26 ЗПП, чл. 383 ст. 5.

другостепеног суда одржи рочиште, на којем ће да одреди временски оквир за нову главну расправу пред првостепеним судом.²⁷ Временски оквир се одређује и у поступку поводом предлога за понављање поступка, и то у две фазе. Прво, када се пред првостепеним судом одржава рочиште за расправљање о предлогу за понављање поступка. Ако постоји потреба да се одржи више од једног рочишта, суд ће одредити временски оквир.²⁸ Друго, ако је правоснажним решењем дозвољено понављање поступка, на новој главној расправи странке могу износити нове чињенице и предлагати нове доказе у складу са временским оквиром, који одреди суд.²⁹

Решење о одређивању временског оквира представља радњу формалног управљања поступком. Правило је да овај тип радњи не везује суд.³⁰ Међутим, временски оквир представља изузетак од наведеног правила, јер је суд везан одређеним временским оквиром,³¹ те је непоступање судије у временском оквиру основ за покретање дисциплинског поступка у складу са одредбама Закона о судијама.³² Иако би се можда очекивало да ће непоступање по временском оквиру имати неку процесну санкцију, ипак остаје процесно несанкционисано,³³ тј. не представља ни апсолутно ни релативно битну повреду одредаба парничног поступка. Странка би могла да изјави правни лек, тврдећи да непоштовање временског оквира представља релативно битну повреду одредаба парничног поступка, али би било нелогично, и стога је тешко замисливо, да због тога суд донесе одлуку, којом се због непоштовања временског оквира укида пресуда и предмет *враћа на њоновни њосџу-џак*, како би се та повреда отклонила.³⁴

Временски оквир није апсолутан, јер постоји могућност одређивања новог.³⁵ Значајна измена у новом ЗПП је члан 108, у коме се наводи да суд може *изузетно* да одложи рочиште,³⁶ ако је то потребно

27 ЗПП, чл. 398 ст. 1.

28 ЗПП, чл. 431 ст. 2.

29 ЗПП, чл. 432 ст. 3.

30 Р. Кеча, *нав. дело*, стр. 114.

31 Везаност суда временским оквиром, као и права, обавезе и одговорности суда у вези са поштовањем временског оквира прописани су следећим члановима ЗПП: чл. 10, 102, 105, 108, 199 ст. 7, 233 ст. 1, 303 ст. 1, 308 ст. 1, 308 ст. 3, 308 ст. 4, 309, 315 ст. 1, 383 ст. 5, 398 ст. 1, 431 ст. 2 и 432 ст. 3.

32 ЗПП, чл. 10 ст. 3.

33 Р. Кеча, *нав. дело*, стр. 114.

34 *Ibid*, стр. 118.

35 *Ibid*, стр. 113.

36 Претходни ЗПП из 2004. је предвиђао да се рочиште може одложити када је то потребно ради извођења доказа или када за то постоје оправдани разлози, али „оправдане разлоге“ није прецизно дефинисао, вид. чл. 110 ст. 1 ЗПП из 2004.

ради извођења доказа или због спречености судије.³⁷ Против решења о одлагању рочишта није дозвољена жалба.³⁸ Приликом одлагања рочишта, суд ће увек да одреди нов временски оквир, који не може бити дужи од једне трећине првобитно одређеног временског оквира.³⁹ У циљу поштовања начела ефикасности предвиђено је да у случају одлагања рочишта суд мора одмах да одреди место и време одржавања одложеног рочишта у оквиру новоодређеног временског оквира.⁴⁰ Када суд дозволи преиначење тужбе,⁴¹ решењем ће одредити нови временски оквир за спровођење поступка.⁴²

Временско ограничење трајања поступка је идеја, која се појавила и пре новог Закона о парничном поступку – у Закону о судијама.⁴³ Када је у питању првостепени поступак, председник суда је дужан да обавести председника непосредно вишег суда о сваком поступку, који није окончан у року од две године и о разлозима за то.⁴⁴ У поступку по правном леку, који није окончан у року од једне године, председник суда је дужан да обавести председника Врховног касационог суда.⁴⁵ На овај начин се индиректно одређују крајњи рокови, у којима се очекује окончање парничног поступка: првостепени у року од две године, а поступак по правним лековима у року од годину дана.⁴⁶ У пракси се судије приликом одређивања временског оквира руководе управо овим роковима, које садржи Закон о судијама, па се трајање првостепеног поступка најчешће одређује у оквирима рока од две године.⁴⁷

Да би суд могао успешно да одреди временски оквир, странке су у обавези да најкасније на припремном рочишту (или на првом рочишту за главну расправу, ако припремно рочиште није обавезно) изнесу све чињенице потребне за образложење својих предлога, да предложе доказе, којима се потврђују изнете чињенице, да се изјасне о наводима и понуђеним доказима противне странке, као и да *предложе времен-*

37 ЗПП, чл. 108 ст. 1.

38 ЗПП, чл. 108 ст. 4.

39 ЗПП, чл. 108 ст. 2.

40 ЗПП, чл. 108 ст. 3.

41 Преиначење тужбе је промена истоветности захтева, повећање постојећег или истицање другог захтева уз постојећи, вид. ЗПП, чл. 200 ст. 1.

42 ЗПП, чл. 199 ст. 7.

43 *Сл. гласник РС*, бр. 116/2008, 58/2009 – одлука УС, 104/2009, 101/2010, 8/2012 – одлука УС, 121/2012, 124/2012 – одлука УС и 101/2013.

44 Закон о судијама, чл. 28 ст. 3.

45 Закон о судијама, чл. 28 ст. 4.

46 Р. Кеча, *нав. дело*, стр. 118.

47 *Ibid.*

ски оквир за сировођење *йосйуйка*.⁴⁸ Овде се поставља питање како ће судија одредити временски оквир на основу онога што су *йредложи-ле сйранке*. Ако је у питању странка, која није правне струке, а нема пуномоћника-адвоката, готово је немогуће да може проценити трајање поступка и предложити адекватан временски оквир. Иста сумња постоји и ако је у питању странка, која јесте правне струке, или странка, која има пуномоћника-адвоката. С једне стране, квалитет правне струке не мора бити висок, а с друге стране, није искључено ни да адвокат у циљу остварења својих интереса предложи дужи временски оквир од онога, који је неопходан. Дакле, постоји могућност настанка агенцијског проблема.⁴⁹ Треба напоменути да је „сметња“ одређивању адекватног временског оквира и постојање различитих/супротстављених интереса странака у парници. Тужиоцу је у интересу да се поступак што пре оконча, док тужени жели да поступак траје што дуже, ако је сигуран да неће успети у спору. Због тога ће тужилац, по правилу, предлагати што краћи временски оквир, а тужени што дужи, који могу бити субјективни, тј. непримерени. Због тога остаје на суду да оцени колико ће поступак трајати и да одреди временски оквир.

Закон не даје упутства судијама како да одреде временски оквир. Стога је за његово одређивање потребно суштинско схватање предмета спора, добро познавање материјалног и процесног права, као и добра процена времена, неопходног за све процесне активности. „Приликом одређивања потребног времена, суд мора знати колико му је потребно времена за извођење доказа, распоред извођења доказа по логици материјалног и процесног права, мора проценити време потребно за доставу, водећи рачуна о времену у случају неуспеле доставе, као и о другим примарним и евентуалним процесним радњама.“⁵⁰

Може се закључити да се одговорност за трајање поступка дели између странака и суда. С обзиром на то да странке на себе преузимају део одговорности за креирање временског оквира, смањује се могућност да странке истичу да постоји повреда права на суђење у разумном року, тј. смањује се могућност за подношење уставне жалбе у случају повреде права на суђење у разумном року,⁵¹ као и представке ЕСЉП са

48 ЗПП, чл. 308 ст. 1.

49 Агенцијски проблем настаје при поверавању посла, односно при делегирању овлашћења од стране принципала агенту, ако се њихови интереси не подударају и ако постоји асиметрија информација, вид. Борис Беговић, Мирољуб Лабус, Александра Јовановић, *Економија за йравнике*, Београд, 2008, стр. 386–389.

50 М. Андријашевић, *нав. чланак*, стр. 205.

51 О уставној жалби у случају повреде права на суђење у разумном року вид. Стеван Лилић, „Да ли је уставна жалба ефикасни правни лек за суђење у разумном року“, *Анали Правној факултета у Београду*, бр. 2/2007, стр. 67–85.

навођењем повреде права на суђење у разумном року. Смањење уставних жалби и представки против Србије јесте позитивно (и то је био један од циљева увођења временског оквира), али само ако не дође до повреде права на суђење у разумном року. Ако би до повреде дошло, странка то не би могла истицати, јер је учествовала у креирању временског оквира, и тиме преузела део одговорности.

III Временски оквир и одлагање рочишта

Према чл. 108 ст. 1 ЗПП рочиште се само *изузетно* може одложити: због спречености судије или ако је то потребно ради извођења доказа. Ово решење предвиђено је ради обезбеђења делотворности.⁵² Заиста, ретке су ситуације у којима је судија спречен да одржи рочиште, тако да треба закључити да по том основу неће често долазити до одлагања рочишта. Међутим, потреба извођења доказа се може појавити на сваком рочишту, што би значило да ће готово увек постојати могућност одлагања рочишта, иако је према ЗПП то изузетак.

Поред тога, ако се рочиште одложи, суд ће *увек* одредити нови временски оквир, који не може бити дужи од једне трећине првобитно одређеног временског оквира.⁵³ Иако постоји временско ограничење у погледу дужине новог временског оквира, овакво решење је у супротности са начелом ефикасности, јер се одређивањем новог временског оквира продужава поступак. Ако је временски оквир већ једном био утврђен, обавезним утврђивањем новог временског оквира („суд ће *увек* одредити нови временски оквир“) обесмишљава се сам институт и одустаје од циља због кога је уведен. Законском одредбом се уводи опасност да изузетак постане правило, па да се трајање поступка продужи унедоглед, будући да ЗПП не садржи одредбу, којом би била постављена квантитативна граница одлагању рочишта, тј. не уређује колико се пута рочиште може одложити.

Оно што је нејасно на основу законских одредаба је да ли ће странке имати право да учествују у формирању новог временског оквира.⁵⁴ Језичким тумачењем одредбе „суд ће увек да одреди нов временски оквир...“ се изводи закључак да нов временски оквир одређује суд без учешћа странака. Међутим, ако се има у виду да странке учествују у формирању првобитног временског оквира, не постоји разлог да им то право буде ускраћено приликом одређивања новог временског оквира.

52 Вида Петровић Шкери, „Остваривање разумног рока – временски оквир“, *Правни информатор*, бр. 4/2012, стр. 5.

53 ЗПП, чл. 108 ст. 2.

54 В. Петровић Шкери, *нав. чланак*, стр. 5.

IV Дисциплинска одговорност судије за непоступање у временском оквиру

Непоступање судије у временском оквиру је основ за покретање дисциплинског поступка у складу са одредбама Закона о судијама.⁵⁵ Предвиђање дисциплинске одговорности судије има и превентивну и казнену функцију. Превентивна функција се састоји у томе што ће предвиђање дисциплинске одговорности утицати на судије да спроведу поступак без одуговлачења, у одређеном временском оквиру. Казнена функција ће доћи до изражаја, ако судија не поступи у одређеном временском оквиру.

Имајући у виду наведено, рекло би се да је ова одредба позитивна и да ће довести до убрзања парничног поступка. Међутим, треба имати у виду и њену негативну страну. Наиме, одуговлачење поступка могу проузроковати и саме странке. То би значило да злоупотреба процесних овлашћења од стране странака у виду одуговлачења поступка може водити дисциплинској одговорности судије. Наравно, судија може спречити такву злоупотребу процесних овлашћења кажњавањем странке новчаном казном.⁵⁶ Суд је чак *дужан* да спречи сваки покушај неоснованог одлагања рочишта и санкционише сваку повреду или злоупотребу процесних права и нарушавање процесне дисциплине.⁵⁷ Међутим, одуговлачење може настати и услед објективних околности, а дисциплинска одговорност судије би ипак могла постојати самим тим што временски оквир није испоштован. С друге стране, Законом о судијама је већ предвиђено да ће судија бити санкционисан у случају нестручног или неодговорног поступања, тј. нестручно вршење функције се предвиђа као разлог за разрешење судије.⁵⁸

Предвиђањем да је непоступање у временском оквиру *основ* за покретање дисциплинског поступка се, поред позитивних ефеката, ствара и подлога за селективно поступање. С обзиром на то да се ради о *основу* за покретање дисциплинског поступка, то не значи да ће он бити покренут против сваког судије, који није поступио према временском оквиру. „Ако се [...] све судије доводе у ситуацију да буду неуспешне, тада се селективним позивањем на околност да у одређеном поступку није поштован временски оквир за спровођење поступка или да нису

55 ЗПП, чл. 10 ст. 3.

56 Новчаном казном од 10.000 до 150.000 динара казниће се физичко лице, односно казном од 30.000 до 1.000.000 динара правно лице, које своја процесна овлашћења користи противно циљу, због којих су прописана, вид. чл. 186 ЗПП.

57 ЗПП, чл. 309 ст. 4.

58 Закон о судијама, чл. 62.

поштовани законом одређени рокови, ствара могућност даљег притиска на судије, користећи то као основ за њихову дисциплинску одговорност и евентуално разрешење.⁵⁹

V Временски оквир vs. право на правично суђење

Временски оквир је уведен у циљу убрзања поступка, повећања ефикасности и остваривања права странке на суђење у разумном року. Међутим, брзина не треба да превлада над квалитетом одлучивања. Суд не би требало да занемари квалитет правне заштите да би по сваку цену испоштовао одређени временски оквир. Имајући у виду дисциплинску одговорност за непоштовање временског оквира, може се очекивати да ће судије предност дати стриктном поштовању временског оквира, а не начелу утврђивања истине.⁶⁰

Иако суђење у разумном року треба да буде циљ, не треба занемарити право на правично суђење, тј. право свакога да суд правично одлучи о његовим правима.⁶¹ У контексту ЕКЉП то значи да „члан 6. захтева да се судски поступци спроводе експедитивно; он такође наглашава опште начело правилног спровођења правде“.⁶² Дакле, потребно је да суд нађе равнотежу између ефикасности, тј. начела економичности и начела материјалне истине, како би се тиме остварило и право на правично суђење и право на суђење у разумном року, које представља део права на правично суђење.

VI Уместо закључка

У циљу убрзања парничног поступка, вршене су бројне измене парничне регулативе, које су сада садржане у ЗПП из 2011. Цео поступак измена је вршен преношењем института грађанског процесног права англосаксонских земаља (иако наше парнично процесно право

59 Р. Кеча, *нав. дело*, стр. 119.

60 Иако ЗПП из 2011. изричито не спомиње обавезу суда да истинито утврди спорне чињенице од којих зависи основаност захтева, начело утврђивања истине је и даље присутно. Законитост пресуде и даље зависи од тога да ли је суд правилно и потпуно утврдио чињенично стање, на којем заснива своју одлуку. Суд је дужан да свестрано расправи спор, укључујући постављање питања, која треба да допринесу правилном утврђивању чињеница, од којих зависи одлука о тужбеном захтеву, вид. Р. Кеча, *Грађанско процесно право (приручник за полагање правосудној испити)*, Београд, 2013, стр. 149–151.

61 ЕКЉП, чл. 6 ст. 1; Устав РС, чл. 32 ст. 1.

62 *Sühmannb vs. Germany* (1996), *нав. према*: В. Петровић Шкоро, *нав. чланак*, стр. 3.

почива на немачком моделу), па је и институт временског оквира преузет из англосаксонског права.⁶³ Проблем је у томе што су институти преузети некритички и недоследно,⁶⁴ занемарујући њихово системско место у изворном правном систему и другачије дејство у правном систему Србије.⁶⁵ Одређени институт може бити ефикасан у једном правном систему, а неефикасан у другом. Приликом доношења закона треба утврдити да ли он одговара одређеном правном систему. Посебно треба имати у виду фактичко стање у српском правосуђу, јер се постављени циљеви неће постићи искључиво променом закона.

Питање је да ли временски оквир може да добије пуни смисао, с обзиром на могућности нашег правосудног система: судски капацитети (број судија, преоптерећеност предметима, као и неједнака оптерећеност судија), квалитет судства и адвокатуре, извршена реорганизација судског система. Самим тим што су Законом о судијама индиректно одређени рокови за окончање првостепеног и поступка по правним лековима, обезбеђен је основни предуслов за ефикасно суђење. Потребно је доследно спроводити закон, али истовремено треба обезбедити потребне механизме да би његове одредбе биле делотворне.

Maša MIŠKOVIĆ, M.A.

LITIGATION TIMEFRAME ACCORDING TO THE LAW ON CIVIL PROCEDURE 2011

Summary

To achieve the efficiency of the legal protection in litigation, there are quite frequent legislature changes of the civil procedure. In order to accelerate litigation and exercise the right on a trial within reasonable time, litigation timeframe was introduced in the Law on Civil Procedure 2011. Apart from the rules of that law, in this paper the author provides critical preview concerning the litigation timeframe, including pros and cons of its introduction. Furthermore, the author analyzes the problems, which could present an obstacle for the efficiency of the provision about litigation timeframe. Only with

63 Бранка Бабовић, „Право на суђење у разумном року и парнични поступак“, *Право и привреда*, бр. 7-9/2013, стр. 460-461.

64 А. Јакшић, *нав. дело*, стр. 175.

65 Б. Бабовић, *нав. чланак*, стр. 458.

creating prerequisites for the successful functioning of the courts, the efficiency of the legal protection and the right on a trial within reasonable time could be achieved.

Key words: *efficiency of the litigation, right on a trial within reasonable time, litigation timeframe, disciplinary responsibility of the judges.*